

<sid1>

Haparanda och Kengis den 30 Julii 1851.

Till Herr Doctor Wieselgren i Helsingborg!

Broder i christo! Så vida Broderskapet i christo kan vara ett rätt Broderskap, emedan det i glaset förhvärfvade, är af föga varaktighet, så antager jag det i kärkomna brevet proponerade broderskapet med den Upriktiga önskan, att det måtte blifva varaktigt och beståndande. — Först måste jag likväl anmärka, att Jesu rätta Lärjungar icke få taga pris af hvarandra inbördes, emedan de derigenom kunna Upblåsas och förhäfva sig, eller tycka sig något vara, ändock de intet äro: Jag säger detta med afseende på det beröm, som M. v. Broder tyckes hafva slösat på mig uti brevet. Om Jenny Linds moraliska karaktär torde vi måhända hafva olika omdömen. Jag har i sednare åren förnämligast studerat Psychologi och dervid kommit till helt andra resultater, än våra[?] Namnkunnigaste Filosofer, hvilkas Psychologiska åsikter vanligen följer uti våra Theologiska Arbeten. Resultaterna af mina Forskningar Uti Psychologien äro 1<sup>mo</sup>: "Passionerna bestämma Menniskans moraliska karaktär (Bichat); således icke den moraliska viljan, som är nedlagd i Förnuftet[?] (Filosoferna). 2<sup>do</sup> Alla Menniskor hafva en nedrig Charaktär (enl. Pauli lära om Synden). 3<sup>tio</sup> Menniskans objectiva Själsförmögenheter, förstånd, Förnuft, vilja, minne m.fl. äro de subjectiva, eller hjertat och Passionerna underordnade; både fysice och metafysice; hvar[-]af följer 4<sup>to</sup>, att hjertat är den herskande principen i Menniskan (icke Förnuftet, icke heller viljan, som eger endast negativ frihet, icke positiv, och ännu [ett överstrykt ord] mindre absolut frihet, såsom Filosoferna påstå). Här af följer vidare 5<sup>to</sup> att ett godt hufvud icke kan för[häfva?] det elaka hjertat <sid2> Och 6<sup>to</sup>. Den goda viljan kan icke heller förbättra det Elaka hjertat, ännu mindre kan Förnuftet förädla hjertat, ty vårt Förnuft förblindadt är och mörker all vår Själ betäcker etc. NB. Filosoferna påstå, att Förnuftet är den herrskande principen i menniskan: samt att viljan är positive fri, och kan genom sjelfbestämning blifva absolut fri. Att den väsendtliga viljan Alltid vill det goda och Förnuftiga (en stor lögn) samt att den, som har en god vilja, han är positive god (också en stor lögn); men jag påstår att det elaka hjertat Alltid bestämmer menniskans moraliska karaktär, om änskönt viljan vore god: ty viljan hafver jag, men förmågan att göra det goda finner jag icke. (Paulus). Alltså är det endast försoningen eller rättfärdiggörelsen, som kan frälsa menniskan från det moraliska ansvaret (Helvetet), hvilket Försonaren, vårt lifs Uphof, har måst taga på sig, till följe af en Moralisk nödvändighet, enligt hvilken Föräldrarne måste lida för sina Ogudaktiga barn. Jag antar således icke "Allojosis" eller endast den Menskliga Naturens lidande, emedan läran om den Gudomliga Naturens impassibilite, har sin grund uti den filosofiska Egoismen eller Stoicismen. Det skulle nemligen kosta på den stolta Filosofen Alldeles förbannadt, om han skulle vara så ussel, att Skaparen sjelf måste stå på Knä och Svetta blod för hans skull. Då Filosofen betraktar sig såsom ett Ideal af fullkomlig Mensklighet, så gör han en slutsats ifrån sin egen älskvärda Person till Gudomen: och som han sjelf genom Speculation befriat sig från Alla Anthropolopathiska lidelser, så menar han, att Gud är lika känslo[-]lös som han sjelf. Ifrån den Filosofiska Egoismen har läran om "Allojosis" Uprunnit, men den har ingen giltig grund i Skriften. När jag således påstår att <sid3> det moraliska ansvaret drabbar föräldrarne och att

detta är för dem en Moralisk nödvändighet, så anses lätt, att det moraliska lidandet är den egentliga försoningsgrunden, eller "Satisfactio vicaria"; men derföre förringas icke värdet af Försonarens fysiska lidande. Men utaf denna Föräldrarnes satisfaction, kunna endast de ångerfulla och bo[t]färdiga Barnen blifva delaktiga, d.v.s. de obotfärdiga kunna icke försonas med sina föräldrar[, ] icke heller med sin Himmelska Fader. Men nog kunna de tillegna sig Nåden med en död Tro. Hvad nu Jenny Lind angår, så synes det af hela hennes väsende, att hon är beherskad af am[bi]tion, som hos henne är den rådande passionen[.] Denna passion är likväl en af de sju djeflar, som drefvos ut från Marias hjerta. Ambitionen är hos J. L. starkare än andra Passioner, och derfö[r] finnes uti hennes hjerta intet rum för Kärleken. NB. Ambitionen är uti hennes hjerta Allrådande; den utestänger både den ägta och oägta Kä[r]leken: hade nemligen J. L. kunnat blifva Kä[r] i Någon Karl: så hade hon måst gifta sig: Men hon kan icke blifva kär, emedan Ambition[en] har gjort hennes hjerta förhärdadt emot al[la] kärlekens pilar. Och deruti består nu henne[s] beprisade dygd, hvilken också är hennes Salighets grund: Men om Alla Menniskor hafva en nedrig Karaktär, såsom ofvanföre visadt[s] så finnes det ingen dygd; Alla måste försonas med sitt lifs Uphof; Men när har J. L. blifvit försonad med sitt lifs Uphof? för att vara Upriktig, måste jag ställa denna fråga på hvar och en som Jag möter: När har Du blifvit försonad Med ditt lifs Uphof? Många svarar på denna lifsfråga: Jag tror att [jag är] <side4> försonad: Men denna Tro är nu i Lutherska kyrkan död, emedan den icke visar någon frukt. Om en Christen har 4 el. 5 Barn, af hvilka den ena är en Mördare, den andre en Tjuf, den 3<sup>die</sup> en [<mördare> överstrykt ord] hora, den 4<sup>de</sup> en fyllhund o.s.v. så får föräldrahjertat sorg liksom David och Israel fingo sorg af sina Barn. Men denna sorg kan icke hjälpa de Ogudaktiga barnen, så länge som dessa håna Föräldrahjertats ömaste känslor, och göra Narr af Föräldrarnes tårar. Om den ena af dessa Barn säger: det angår Er icke, huru jag lefver, jag skall sjelf svara för mina gerningar; den 2<sup>dra</sup>. Jag är brottslig, men lofvar att hädanefter bättra mig, och vandra på dygdens väg; den 3<sup>die</sup>: Jag erkänner mitt brott, men hoppas att det är förlåtet, den 4<sup>de</sup>: Jag är ovärdig att vara i föräldrahuset; jag måste fly undan Edra Ögon: hvilken af dessa 4<sup>ra</sup> barn är nu närmast försoningen? Den 1. är förhärdad; den Andra har dygden till Salighets grund; den 3 är en Nådatjuf och har en död Tro; den 4<sup>de</sup> är väckt och känner sin djupa förnedring; men ingen af dessa 4<sup>ra</sup> har kommit till Försoningen. Jag måste nu för denna gång sluta med den anhållan, att M. v. B. måtte yttra sig, rörande ofvan af mig framställda Psychologiska åsigter. Jag har Upställt dessa åsigter Uti ett manuskript som ligger till grund för mina Predikningar; men detta Manuskript är icke ännu alldeles färdigt. Det förstås, att vi med tacksamhet emottaga de gåfvo[-]medel, som Missions vännerna möjligen kunna Umbära för befrämjande af christendomens framgång i Norra Lappmarken. Inneslutande mig i Brors Ynnest och Christeliga förbön, framhårdar En Svag Medarbetare i Herrans vingård.

L. L. Læstadius